

V c
2543

h. 2

E

M

GI

PO

h. 3, 33.

Vc
2543

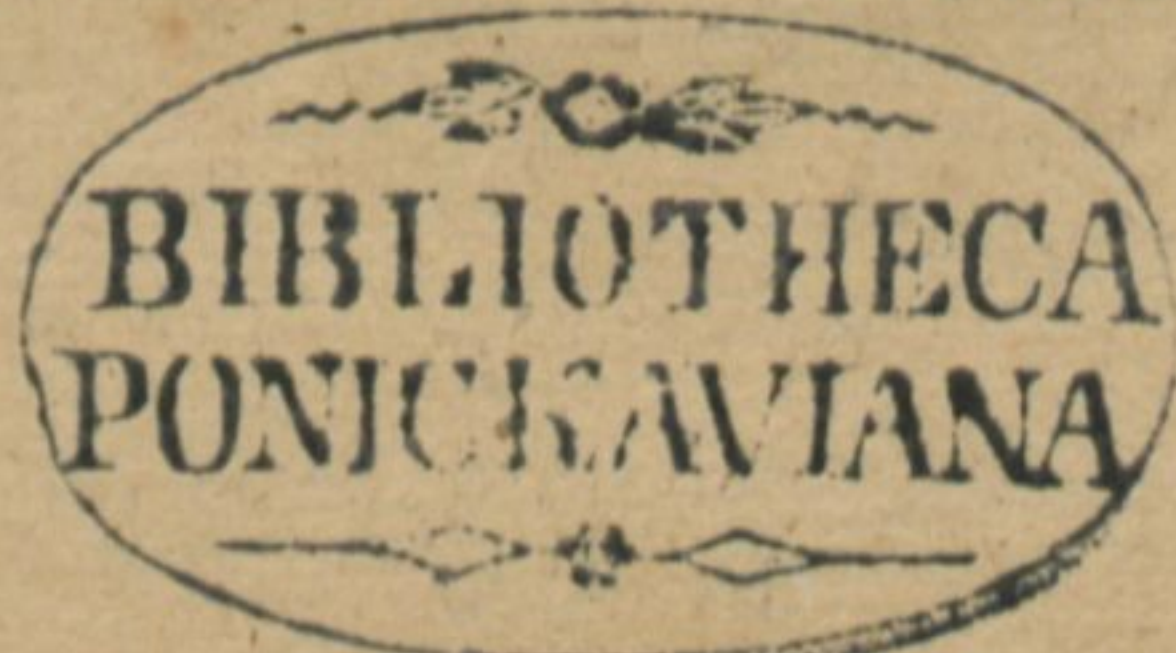
ÆTERNÆ MEMORIÆ
 PRINCIPIS SERENISSIMÆ,
 DIVÆ
 ERDMUTH SOPHIÆ,
 EX ELECTORAL. DOM. SAXON.
 MARCHIONISS. BRANDENBUR-
 GICÆ, DUCIS BORUSS. MAGDEB. STETIN.
 POMERAN. CASSUB. AC VENEDOR. IN SILES. QVOQVE
 CROSN. ET JÆGERND. BURGGRAVIÆ NORIMB.
 PRINCIP. HALBERSTAD. MINDENS.
 AC CAMMIN.

SACER,
 AUCTORITATE PUBLICA,
 IN TEMPLO ARCIS VVITTENBERGÆ,
 IPSIS EXEQVIARUM SOLEMNIBUS,
 X. KAL. SEPT. A. clj. Ioc. LXX.

DICTUS HABITUSQVE
 PANEGYRICUS FUNEBRIS,
 a
 GEORGIO CASPARE KIRCHMAJERO,
 Eloqv. P. P.

LITERIS MATTHÆI HENCKELII ACAD. TYP.

ETERNAE MEMORIAE
PRINCIPIS SERENISSIMI
ERDMUTHI JOHANNIS
DUCIS SACCHE
MARCHIONIS BRANDBUR-
GICI, DUCIS BOURGON-
NENSIS, CASARIS
GROSSBRITANNICAE
FRANCIE, HALBERT-
SAXONIAE, SILE-
SIE, IN TERRA
LANDGRAVIIS
RANEGYRICIS
GEORGIO CASARE

LEONHARDUS
1712

SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE
PRINCIPI AC DOMINO,

DN. JOHANNI GE-
ORGIO SECUNDO,

D. G.

SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ MONTI-
UMQUE DUCI, S. ROM. IMP. ARCHIMARE-
SCHALLO AC ELECTORI,

LANDGRAVIO THURINGIÆ, MAR-
CHIONI MISNIÆ ET UTRIUSQUE LUSATIÆ, BURGRA-
VIO MAGDEBURGENSI, COMITI MARCHÆ ET
RAVENSBURGI, DOMINO IN
RAVENSTEIN:

SANCTISSIMÆ PRINCIPIS

ERDMUTH SOPHIÆ

PATRI AUGUSTALI:

PARITERQVE
SERENISSIMO PRINCIPI AC
DOMINO,

DN. CHRISTIANO

ERNESTO,

MARCHIONI BRANDENBURGENSI,
PRUSSORUM, MAGDEBURG. STETTIN,

POMERAN. CASSIB. VENEDOR. SILES. CROSN.
ET JÆGERNDORFENSIIUM

DU CI,

BURGGRAVIO NORIMBERGENSI,
PRINCIPI HALBERSTAD.
MINDENS. AC CAMMINENS.

A

PIISSIMÆ CONJUGIS
ELECTORAL. SAXON. FILIÆ
BEATISSIMO EXCESSU,

VIDUO HEROI:

PRINCIPIBUS OPT. MAXIMIS,
DOMINIS SUIIS CLEMENTISSIMIS,

ACADEMIÆ VVITTEBERGENSIS
LUCTUM ET OBSEQUIUM,
PERPETUO DEVOTUS,

UTRIUSQVE PUBLICUS INTERPRÆS

Offert

GEORGIUS CASPAR KIRCHMAJER.

I. N. 7.

Sive tanta inter animos cœlestes (Reges Principesq; ecquis non protinùs intelligat?) consensio doloris est; sive immutabili fatorum lege, tot Augusta, spacio angusto, Capita valedicere mortalitati debuerunt; ad æternam maximorum casuum memoriam in politiore hâc Europa, quâ Occiduas Arctoasq; plagas ea respicit potissimùm, famigeratus annus septuagesimus in declivi seculo hoc dicimereatur. Septimus nondum elapsus mensis est, quo Potentissimum Daniæ Monarcham, FREDERICUM III. Principem inter bonos Optimum, ingenti luctu Martius Cimbrorum populus & remotior adhuc Septentrio ad eum doluit, Saxoniam penè universa & præcipuè Electorali Domino tantæ cladis sociâ & deploratrice. Tantum videlicet in sapientissimo piissimoque Rege FREDERICO Augustalis Purpura amisit, quantum (uti plura non commemorem) sanctissima Conso-
ceri, Generique ac ipsius Filiæ intelligi nomina à quoquam possunt. Vidisses igitur in urbe principe, solennibus Palmarum, inter Palatinos Proceres (quorum frequens à Comitibus provincialibus tum aderat panegyris) Patriæ communis PATREM, cum Electorali FILIO, a terrimis indu-
A tum

tum pannis, ad doloris monimentum, sumtibus ac artificio magnificum, ad sacra parentalia instituenta ferri. Quod altissimè inflictum vulnus tametsi duxisse cicatricem aliquatenus videri queat; dum summum primumque inter Regni ejus successores pleno jure Moderatorem CHRISTIANUM V. hora eadem, quem abstulit in Patre Regem, reddidit: ac ut nepotum numero reponeret, quod in Avo hætenus subtraxit, Ducenovo FRIDERICO AUGUSTO, Augustam SAXONICI OCTAVIRATUS familiam beavit recens: paulò post tamen in lethalem recruduisse ictum, quotusque Vestrum, AUDITORES, non vel invitius profitetur, tantisque ingemiscit casibus? Ecce enim Filiam Electoralem unicam, CORONAM OMNIUM VIRTUTUM, absolutissimum pietate, sagacitate animi, formam, ætatis flore Decus, ERDMUTH-SOPHIAM, Serenissimi Principis ac Domini, DN. CHRISTIANI ERNESTI, Marchionis Brandenburgensis, Prussorum, Magdeburgensium, Stettinens. Pomeran. Cassubior. ac Venedorum, in Silesia quoque Crossens. ac Jägerndorffens. DUCIS, Burggravii Norimbergensis, Principis Halberstattensis, Mindens. & Camminensis, incomparabilem, pro dolor olim! Conjugem, naturæ turbato ordine (ô infelix, ô illætabile, ô insperatum penitus exemplum!) Genitor cum Matre Illustrissima longè afflictissimus, Nutritor noster Clementissimus, hoc ipso die, hoc velut articulo, in principali sede Baruthina, illuni inferendam cryptæ ipsæmet exequialis comes condit.

Non

Non est pusillus dolor hic, qui intra animi recessus æstuat; gravis est, & ipsa propemodum vitalia pertentat. Solare astrum cum aut derepentè spisso nubiū velamento se involvit, aut interceptis à subjecta lunâ radiis in deliquium videtur expallere; quantum (Deum bonum!) pavor occupat spectantes? Soles fulgentissimi sunt Principes, qui ut inusitatum in mortales cæteros lumen miscent; sic dum Majestatis suæ radios circumdant peplo, & in arctum cogunt, vitalem spiritum, quo animare solent alioqui suos, intercipiunt quodammodo.

Mirum non est, Academiam Electoralem, hanc eò abundantius lugere, quò causas plures justitii funebris inter suspiria & lacrimas celebrandi habet. Habuit, sub idem ferè tempus, comiserendi rationes Britannia M. REX, ob defunctam celerimè sororem HENRICAM STUARTAM; habuit easdem Galliarum Regis Aula, propter Fratris Regii, Aurelianensis Ducis celsissimam plenoque flore Conjugem, intra vix decem horas valentem, ægram, mortuam. Habet, cur Magnum Ducem suum FERDINANDUM II. Hetruria extinctum doleat. Mandabunt annalibus victuris annū, qui Historias signare stylo scienter didicerunt. Quire- rum naturalium ostenta, causarum inter summa, media, & ima, nexūs sollicitā indagine scrutantur, literis, opinor, credent immensum ex hieme redintegratā gelu; fluminum insana augmina & exundationes; terræ motuum haud unquam temerè simul contingentium frequentiam, ubi aut ruina præsens oculis obversabatur, aut in deforme rudus subsederunt oppida:

Quæ omnia quantorum casuum præfaga argumenta sint, intelligunt emunctiores saltem. Nobis interim exaggerare alieni mali sensum, propioris & domestici, ut ita dicam, magnitudo eripit; qui multa & ingentia videmus ad exprimendâ eminentissimæ virtutis imaginē in divâ Principe ablatam, proferenda. Unum præsentī instituto idemque (nisi animi omninò fallor) præcipuum deest, PATRES Sapientissimi; quòd, cum tot clarissima eruditionis, facundiæ, & auctoritatis inter Vos lumina deprehendatis, me dicendi infantissimum, qui que ingenii sterilius omnium certissimus sibi testis & interpres est, ad tristicii debiti religionem, pondere suffragiorum, ad egistis.

De divinis Principum virtutibus ac animis, uti merentur, loqui, quando vulgaritatē spernit istiusmodi oratio, majus oppidò censeris onus artificiumque potest, quam quòd in humeros tam nullos cadat. Et ut forem aliquis, monstrandus publico, non debebam tamen (quæ mea simplicitas est) vocibus me vestris expugnatum antea fateri, quam accuratâ mentis pensitatione, quid quantumque in me suscepturus essem, ponderassem prius. Quid agam verò consilii maturioris expers? Sileamne!, & hanc stationem, quam concedidistis, deseram? At non est fidi militis, quem ad excubias tribunus destinavit, aut in aciei frontem locavit Imperator, abjicere vasa, despondere animum. Ad Optimum Principem, quia, qui hoc imperavit, Pater est; ad Vos, quia Meccœnates estis, qui idem Vestro injunxistis, cum hanc in arenâ se nullatenus damnasset, unice confugio, cunctanter atque trepidè testifica-

ficato, si de summis SAXONICIS ac BRANDENBURGICIS Culminibus (queis ortū splendidissimum Electoralis filia hæc debet) aut parum, aut minora dixerō, ne solus pericliter spe mea, ut cōmunis vobiscum mihi culpa sit, justique oneris impositi discrimen vestrum, meum recepti habeatur. In quo tamen universo mirum me quantum vestra & benignitas & attentio eriget solabiturq;.

Aloën ex India & Arabia felici principem origine, succesibus, magnitudine, ac dignam admiratione plantam qui in has Europæ oras invexerunt, hortisque addiderunt pretium, radicem ejus, granditatem scapi & ambitum, flores deinde ac virtutes, finem denique miraculi istius accuratè depinxerunt. Aloën dum dico, AUDITORES, humanæ vitæ (quæ plus aloës, quàm mellis habet) non incongruum emblema sisto. Maximorum in Imperio hoc sacrosancto Principum cœlestis planta, ERDMUTH-SOPHIA, SAXONICO-BRANDENBURGICA stirpe (quanta, Deum imortalem, gloria hæc, quantus splendor est!) edita, quâ riserit amœnitate infans, quâ felicitate indies majora incrementa sumserit, quas Augustis dederit parentibus delicias, quâ pietatis decorisq; Principalis cura ad Virtutes adoleverit, quo gaudio acceperit divinum fructum axiomate Ducali Sponsus olim, MARCHIO CHRISTIANUS ERNESTUS, cogitari simul omnia, aut exponi satis, ne quidē ab intelligentissimis eloquentissimisq; possunt. Annus post mille sexcentos quartus atq; quadragesimus, Februarii dies quintus decimus in-

B signe

signe pignus, sub prima lumina orbi ostentavit. Gentium nationumque vicinarum caput Dresdā, quibus plus otii est, verborū laudent prodigi. Nec enim in comendandis urbibus relicta nobis spacia digrediendi sunt; nec uni angulo nascendi jura debent Principes. Ibi nascuntur, ubi, & quā latè imperant. Utinam ea mihi hīc difertitudo foret, quæ non rueret per saltūs, sed omnes ad summū numeros impleret; exponerem non Serenissimum duntaxat Patrem, **ELECTOREM** Potentiss. **JOHANNEM GEORGIUM II.** Imperii Archimareschallum (cujus, ut diutissimè superfit, nunquā sine faustis acclamationibus proferri nomen debet,) atque Heroinam Matrem, **MAGDALENNEN - SIBYLLAM BRANDENBURGICAM**, Dominam indulgentissimā nostram; sed ad Avum pariter excurrerē, Sanctissimum **JOHANNEM GEORGIUM I.** alterum hujus Academiæ, inter bellorum ancipitia, Statorē, Religionis orthodoxæ vindicem, & ut uno verbo exprimam, sine exemplo bonum Principem. Aviam prætereā Magnæ Matri cognominem è domo Brandenburgicā laudarem. Dabitur hæc nobis tamen venia, qui ea, quæ in luce omnium versantur, piā recordatione magis, quā verborum ambitu signabimus; certi, nihil aut culpæ in transmissu, aut honoris, in prolixa tot Illustrissimorum nominū recensione statui proptereā. Nam si aut Proavum paternum Saxoniae Electorē **CHRISTIANUM I.** aut maternum Avum, **CHRISTIANUM** Marchionem Brandenburgicum, Prussorum Ducem, &c. &c.

muni-

munificentia, (à quâ virtute nomen etiã obtinuit) & tranqvilli felicitate senii (quod in annũ vitæ quintum suprâ septuagesimum produxerat) cõparandum cum paucis, nulli temerè postponendum. Principẽ, ex merito, nec simplici oratione prosequi deberẽ, verendum, ne onus majus humeris imponerem. Faciam iccirco, quod venire usu illis solet, qui in operum Dædaleorum horrea admisfi, cum stupenda ingenio pretioq; sui *κεμήλια* ab omni latere exposita observant, huc illuc nunquàm fatianda lumina retorquent, jam hæc, jam ista, jam alia laudantes artificia.

Pro aviam paternam quando cogito, admirationis impleor à sola. Hæc ille SOPHIA fuit, cui fors contigit rarissima, ut eadẽ Electoris filia, Electoris foror, Electoris nurus, Electoris conjux, & duorũ Electorum mater esset. Quis verò ambigit, aut ignorat, Electorum culmen Regio æqviparari? Hi Imperatorum sacrosancti Mystæ, hi Regibus affinitate & cognatione necessarii, hi Cæsarum in dirigendâ grandi machina Imperii Collegæ dici habent, & jure possunt. Maternus Proavus invictus Heros, (qui à virtute bellica cognomen indeptus Animosi est) JOHANNES GEORGIUS, Marchio-Brandenburgensis, Elector & Imperii Archicamerarius, nulli silendus ævo, propter gestarũ rerum gloriã, & ingentia fortitudinis miracula videtur. Ad Abavum paternum, Optimum AUGUSTUM, Saxonix Septemvirum dum mentis aciem converto, ipsa se pietas ac sapientia, tanquàm hoc potissimùm cognosci possessore velit, repræsentat

animo. Et quantum addidit Abavia paterna, Daniarum Rege CHRISTIANO III. Parente nata, decus? Habeo profectò cur irascar jejunitati meæ indicendo, qui paupere ac exhaustâ venâ tot thesauros adæqvare, unica vel altera misellâ voce conor, Auditores. Veruntamen hoc jã prædixi vobis; atque utinam in ceteris felicior me experiamini. Succedite in partes igitur, dum officii præsentis titulum implere neqveo. Quis enim aut Abavum maternum, JOACHIMUM II. ELECT. BRANDENBURGICUM, supremum belli adversus immanes Thracas moderatorem (HECTOREM GERMANICUM appellavêre, sub Monarcha CAROLO V. militantem; aut Abaviam ejusdem Lineæ, MAGDALENAM, Saxonix Ducem, perfunctoriè ac sine laudum detrimento memoret? Nec, si vigor igneus inesset menti, verbis aut quantumcunqve etiã meditatione assequi valeres Atavi HENRICI Saxonis pace belloqve magnitudinem ac entheum pro castissimâ religione Numinis fervorem: PII certè nomen inde reportavit. Tu verò JOACHIME I. BRANDENBURGICE SEPTENVIR, inter Atavos GERMANORUM NESTOR, quantum præconem in Imperatore tuo CAROLO, quantum elogii ab ore ejus meruisti? *Eruditionis & facundix laudem Electori huic detrabi nequãquam posse.* O vocem aliquot triumphis dignam! Huc oculos, huc aures, delicatuli advertitote, quibus odio, quibus dedecori videntur literæ. Quid enim indignius, quàm pietatis, morum atqve sapientix

tix

tiæ professionē damnari sæpiùs à purpura, relegari-
 que ad scholas & pullatam turbam. Te felicem,
JOACHIME ELOQVENS, quem sapientior
 animavit impetus! cùm Serenisimi **JOHANNIS**,
 Daniæ, Norvagiæque Regis Gener, propter filiam
 unicam **ELISABETHAM** esset, certabant te ha-
 bere pari loco summi populorum nationumque alii
 Rectores. Quid Tritavos, **ALBERTUM** Saxo-
 nē, **IMPERII DEXTRAM** (sic ipsum nomina-
 bant Principes, sed **ALTERUM ROLAN-
 DUM** miles dixit) ejusque Conjugem **ZEDE-
 NAM** (**SIDONIAM** vocarēt nostri) **GEORGII**
BOHEMORUM Regis filiam? Quid **JOHAN-
 NEM**, **BRANDENBURGICUM AUGU-
 STUM**, **CICERONEM GERMANICUM**
 ab eloqvendi flumine ac efficacia consalutatum,
MARGARITAMq; ex **ANNA**, Cæsare **AL-
 BERTO II.** genitâ, nunc referam? cùm enim vi-
 rium nostrarū non sit, decenti comēntatione profe-
 qui Camillos illos, istos Scipiones, **FRIDERI-
 COS** intelligo & **ALBERTOS**, Imperialis Ensis
 Sceptri que ultimos hæredes; agemus in compen-
 dium orationem; eo interim contenti, non unius
 vel diei, vel ingenii opus esse, antiquitatem & Re-
 galem Electoralis utriusque **SAXONICÆ**
BRANDENBURGICÆq; Domūs eminentiā
 ex merito describere. Quot à Magno **CAROLO**
 elapsi anni sint, sub quo **SAXONIÆ** floruerunt,
 Duces, plena testimoniorū monumenta pasim vi-
 deas. Plus ultrà si egrediare, suprâ sex ferè secula,
 millenarii ævi firmitate familia gaudebit **WITE-
 C KIN-**

KINDI, inde ab Arminio cùm quidem eam æstimes. Stirps verò Augustalis BRANDEB. cùm AUSTRIACORUM ARCHIDUCUM initiis ac incrementis communia multa non propter eundem saltem conditorem, Comitem Albertum Habsburgensē, sanctissimi Cæsaris RUDOLPHI I. Patrem, FRIDERICI II. Burggravii Norimbergensis Socerum; sed copiosa alia necessitudinis, fortunarumque & axiomatum Principalium exempla numerat. Te solum testor in præfenti, Serenissime Vidue, CHRISTIANE ERNESTE, Princeps, qui in Augustissima cognationis scala ista, quintum, ab Invictissimo Imperatore LEOPOLDO, sextum ab Hispaniarum Rege CAROLO, quartum à Monarchâ Galliarum LUDOVICO hodierno, eundēque porrò à Britannia, Dania, Sveciæ, Poloniæq; gloriosis adhuc Regibus obtines gradū, ac ornas, O inenarrabilem & divinam penitus felicitatem, tot charum inmixtumque Numinibus censeris! Non hæc temerè contingunt bona; cœlestissima sunt, (ut Velleji voce utar) & arcanam rerum omnium gubernatricem Providentiam manifestissimis loquuntur argumentis.

Sed jam retrò legendum iter, & revertendum ad divam ERDMUTH SOPHIAM nostram. Emicuerant ex illa flammæ indolis & virtutum maximarum. Adamantino splendore fulgurabat pietas; pudoris & modestiæ Smaragdus Principale lumen temperabat; genarum Pyropus interfuso lacteo candore multas simul Veneres æqvabat. Ut autē suum gemma pretium consequi non satis potest, nisi

nisi manus artifex accedat & naturæ dotes provocet ; ad quas absolvendas vim ingentem habent magisteria : sic infantia egressa spacium Electoralis Venus, accurante Magna Genitrice, matronarum nobilissimæ ad moderandū tradebatur. Præluferant ætatulæ virtutes etiam adultiores, quæ illustriora quæque minabantur. Quid enim nisi grande ac inusitatum corrivatæ in unum sanguinis SAXONICI ac BRANDENBURGICI origines producant ? Pueritia Principis accuratissimarum doctrinarum regulis ac monitis ab egregio adolescebat Fonte. Pharosilli præluxerat ob religionem fidemque in Deum, in Principes, & propter omnigenas boni Præsulis virtutes, in exemplū valituras, nunquàm sufficienti laude celebratus, B. JACOBUS WELLERUS à Mollsdorff, summus olim in Electoratu hoc Theologus. Cujus sub ephoria quàm profecerit mirificè, quàm hauserit feliciter cœlestium oraculorum capita, legendi scribendique scienter, ac computandi artes expeditissimè edocta ; haud aliàs clarioribus indiciis approbatur, quàm quod majorem exceptione omni testem nacta publicè WELLERUM suum est, assiduè his quondam dedita exercitamentis. Ad calculorum rationes addiscendas faberrimi operis argenteos habebat nummos : una facies, inclusum RUTÆ nomen maximi JEHOVÆ ; altera symbolon spectantibus repræsentabat, inter rosas efflorescens : *Omnia cum Deo, & cum die.* O divinam sapientemque tesseram, quæ autorē adiutoremq; ubilibet Omnipotentē, pro occasione verò, temporum prudentiam tole-

rantemque animum requirit ! Non nisi Deo quidē
 accuratē æstimanda pietas , quæ nec precum for-
 mularumque ambitu absolvitur , nec ceremoniis
 anxiiis, sed sanctâ colitur simplicitate. Ut in aliorū
 tamen sensum etiam incurrat, & in exemplum tra-
 hat plures, multum profectō facit, si pro normâ ipsi
 sint imperantes. Noverat SOPHIA Princeps, no-
 verat doctrinas tales , sponteque suâ exsererat.
 Nondum jam id fecerat ætatis, quo, cū vix istius-
 modi assuescant, è robustiore sexu destinati unicè
 ad literas adolescentes, undeceniis nostra hymnos
 ad modulandi artem cogeret in rythmos ; quo sen-
 su, quo desiderio supra mortalitatem assurgente,
 rem ingenii mei vires transcendentem hîc tentave-
 ro, si exponere laborem. Suffecerit, capitulatim
 perstrinxisse talia, quibus explicandis par esse ne-
 queas, Administras virtutum reliquas stipato satel-
 litio sibi conjunctas & propitias effecerat ; pietate
 fundamento orsa ejus omnia eventibus prosperi-
 mis secundante. Ridebant gratiosi mores ; clemen-
 tia ex oculis ac fronte emicabat : pudor illibatus
 honestabat formam. Integritatis sic studiosa fue-
 rat, ut incorruptum adversus simulandi artes mimi-
 cas & adulationes (Palatinis arcibus antiqva mala)
 pectus instructissimumque possideret. Nec mi-
 rum, ubi tot cardines virtutes sunt, quibus volvitur
 nunquàm egressura recti centrum majestatis illa
 machina. Leporin verbis, gratia in vultu, in cultu
 suavitas. Nec tamen morosè nimis dedita expoli-
 endo corpori ; quod eæ solent, quæ nitere semper,
 & velut è capsula prodire malunt. Modum pone-
 bat,

bat,

bat, nisi cum tempus locusque decori & magnificentiæ imponerent necessitatem. Valens interim iudicio, cauta provisu, composita alloquio, facundiâ extemporali potens, actu gravis, ut decuit Minervam Principalem. Non hæc, AUDITORES, metus, non assentatio, sed virtutis amor, sed veritas, ut dicam, exprimit. Testes horum omnium appello VOS, Augustissimi Parentes, qui exsuperantissimè gavisi pariter & gratulati de Filiâ hac Pallade, hâc SOPHIA, hâc Eusebia Vobis estis olim. Et hoc illi forsitan ignorant, qui in latisima felicitatis publicæ versantur ignoratione. Nusquam tamen lætitiâ præsentiore provocabatur fatum, quàm cū ad futuros Hymenæos animi converterentur. Dicam liberè: Serenissimus MARCHIO BRANDENBURGENSIS CHRISTIANUS ERNESTUS erat, qui & ardebat Virginem Electoralem, & ab eadem unicè æstimabatur. Sive annorum ætatisque florem aliquis desiderasset; sive domûs utriusque SAXONICÆ ac BRANDENBURGICÆ arctissima, tot Augustis thalamis constabilita jura ponderasset; seu conformia religionis sacra, sive terrarū in montanis regionibus viciniam (concordiæ & familiaritatis maximum, quod nemo temerè inficiabitur, momentum) allegasset alius; paria universa atque singula ex æquo aderant.

Sponsum heroa virtus, sapientiæ ac eloquendi artes (ad nobile Argentoratum provoco!) decentiora illustrium animarum exercitia, decantata per Germaniam, Galliam, Italiam, Flandriam, & Belgium itinera, famæ & honoris effedo per ultimas

D

vehe-

vehebant plagas. Quem sibi costam aliam expetiif-
 set tunc ERNESTUS, nisi SAXONICAM
 ERDMUTHAM? Cui potiori nupsisset SOPHIA,
 nisi CHRISTIANO? Hic, hic ille Princeps est, cui soli,
 Numinis ad gubernante gratia, tot gloriosi casus
 responderunt in peregrinando, ut dubitem, an in-
 tra secula complura alteri? Convenerant Imperii
 Summates ad Francorum vadum, juxta Moeni ripas,
 (quam civitatem non temerè quis Electorum Cu-
 riam, & orbis librarii compendium appellet) ut Au-
 gustali ceremonia inaugurarèt LEOPOLDUM,
 cujus, post immortalem Deum, summa in Imperio
 dignitas auctoritasque est. A quo, ad libanda oscu-
 la exceptus, punctum laudis atque admirationis
 tulit. Progressus ad Aulas, Academias urbesque
 exteras, ut tenerior condisceret has artes, quibus,
 ad feliciter regendum, præstruendus erat animus,
 ALTERUM se GERMANICUM ULYSSEM esse, opere
 ostendit. Ad Monarchas duos Potentissimos, Gal-
 liarum & Hispaniarum Reges, LUDOVICUM XIV.
 & PHILIPPUM IV. admittus, quàm comiter, quàm
 liberaliter dimittebatur? Aderant simul in in-
 sula à Phasianis faustis avibus denominatâ (unde
 & serenum pacis fluxerat in bellicosas gentes)
 MAZZARINUS JULIUS, propter gloriam gestarum
 rerum, Orbis Cymbalum, quo nemo unquàm pau-
 ciora ignorasse in regimine rerum humanarum
 creditur, & LUDOVICUS HAROJUS, qui fati Hispani-
 ci habenas temperabat maximus minister. Quanti
 ab utroque habitus tum fuerit, munera cum ingen-
 ti studio oblata testabantur. Et, ne quid rarissimis
 spe-

spectaculis deesset, Infantis Hispanæ **MARIÆ**
THERESIÆ, Fortissimo Regū **LUDOVICO**
 desponsatæ solennibus ^{uirtutibus} Fōterabiæ intererat,
 ad Pyrenæos montes. Non, opinor, ad profanam
 interpretaberis audaciã, non palpū appellabis, quæ
 tua, **HEROS ERNESTE CHRISTIANE**,
 generositas est, quod confessio dictavit veri. Nec
 Vos, **PATRES CONSCRIPTI**, sermonē hunc
 feretis indignanter. Fatebor culpam: pietas me ius-
 sit exerrare. Nunc ut in viam redeamus, imperat,
 quæ cōseqvebatur domuitio. Tot videlicet itinera
 incolumis emensus Princeps, cū Potentissimo
 Augusto **BRANDENBURGICO**, **FRIDERICO GVILI-**
ELMO, propter paterna verè beneficia (quid enim,
 non curarum Tutor maximus tam diu pro Eodem
 gesit?) grato nuncupasset animo; Contutori Pa-
 truo, Illustrissimo Principi, **GEORGIO AL-**
BERTO, Marchioni Brandenburgensi, quid agi-
 taret animo, quodque levamen tot devoratas ha-
 tēnūs molestias mitigaturum selegisset, haud ob-
 scurè aperit. Imensum illi Lipsiam pertranseunti
 arrisissē Virginem **ERDMUTHAM**; certum
 est. Incredibili à subditis lætitiã exceptus redux, u-
 num alterumvè mensem vix elabi passus est, quin
 per Oratores sponsam precibus ambiret. Dictum,
 factum. Annuit **SOPHIA**; consentiunt Parentes
 Principes. Sponsalia Decembri mense exeun-
 te, Augusti verò Thalami ad inseqventis anni
 undevicesimum Octobris diem, in Electorali A. 1661.
 Dresdâ celebrantur. Quâ, post Cæsareos ac Re-
 gios Legatos, communi tot Principum ac Ordinū
 D 2 con-

congratulatione, quâ pompa, quo splendore festi illi dies acti fuerint, nullus, quantumlibet grandis, eloquentiæ cothurnus exprimendo facile sufficiat. Eadem Sponsis ætas, idem juventutis robur quas non suscipiendæ prolis spes promittebat! Sed alia Numinis voluntas; quæ, ut consiliorum recessus nulli pandit mortalium, sic nil nisi optimum ac sanctum, pro actionum meta destinat. Ac non possunt dici steriles per omnia Illustriores fœminæ, quæ victurum posteritati, propter excellentissimas virtutes, & perenne nomen comendarunt. Sapienter Epaminondas Thebanus, cum quis illi fortè, quod liberos non haberet, objecisset: *Ego verò duas filias relinquo*, dixit. Vox hæc generosa videatur aliis; rem altiùs examinantibus plus vani, quàm veri hinc appareat. Misère res habet, si nihil ad demortuos redundet prosperi, quàm quod ex opinione aliorum pendet. Pietas, pietas est, quæ promissionem hujus & futuri ævi aufert. Prima hæc divæ nostræ filia; eminentior virtus, altera. Non vivit, inquam, sterilis, non moritur improlis, cujus hæ filiæ hæreditatem adeunt. Ut clariùs, quid mihi velim, AUDITORES venerandi, constet, idem postea SOPHIÆ symbolon cum Illustrissimo Marito, eademque fuit tessera: *Pietatem utilem ad omnia existere*. Nec intra verba stetit sensus: ibat in opus, exerebat se toto animo altissimè infixæ pietas. Statis versare horis codicem divinum, castèque venerari sacra, perpes illi in secreto cura fuit. In publico quis ardor? quàm religiosa auscultatio? quàm attenta cetera omnia? Non vano eqvidem
osten-

ostentu, per supplicia ad aras atque congeniculationes; sed vi menti immorante vera gaudet probitas. Quamobrem & sola sibi conscientia pro teste sufficit ac iudice; à qua optimi se quique metiuntur. Propter exempla tamen interest, ut prodeat foràs, & in amorem sui atque imitationem trahat alios ac occupet. Invenias educatos inter Aulae Tropicos homines, nullius, aut tamen dubiae interdum religionis. Hos tales toto pectore Princeps sanctissima detestabatur. Facturus pretium operæ videbor, si, quæ nec unius horulæ angustiis includi, nec subitaria recitatione deteri à quoquam possunt, simplici & ingenua confessione referam. Observantissimus sacrorum & literarum simul amantissimus **CHRISTIANUS ERNESTUS** Marchio est: voti reum se, ad extruendam aliquando in Aula luculentam Ædem, prioribus jam annis fecerat. Scholam illustrem etiam ad verendi Numinis honorem felicibus erigere auspiciis, cum tot beneficia cœlestia recogitaret, de-reverat. Ut maturius impleret vota, rogatu & ammonitu frequente adfuit **SOPHIA**. Prima mox inauguravit ornamentis templum, prima tulit signa, crucem argenteam, prægrandem, solidam, quæ Servatoris representabat passionem, non uno loco posuit. Prohibebat interim, ne laudaretur in pleno memoria religionis; verè intelligens, abscondi pietatis opera, non jactari, quod vanissimorum hominum est, oportere. Amorem Dei junxerat connubiali, sic arctè semper Conjugem complexa, ut, nisi ægerri-mè, ab eo non avelleretur. Absentem peregrè in-

E ter-

terdum propter curas publicæ salutis, comitata precibus, suspiriisque ac votis, ut rediret salvus, costæque redderetur, secuta animo, cum corpore, non posset, fuerat. Nihil adhuc de clementiâ Gloriosæ, nihil de modestia & frugalitate ejus dixi. Pauperes & fortunis evolutos adeò benignè fovit, adeò inopiæ illorum intercescit, ut remoto omnitetrice admisionali (detur venia Lampridiano nomini) ad aures, ad ora facilis admitteret commiseratione dignos. Blandimentis supplicantium spes non delumbabat, nec per moram frustrabatur. Servientium culpis & erroribus tantoperè ignovit, ut videretur nimia benignitatis. Quamquam quæ laudabilior benignitate accusatio? Emendatissimi existimabat moris, sic ignoscere aliis, tanquam ipse pecces sine intermissione; & ita peccatis tamen abstinere, tanquam nemini ignoscas. Cæterum & siveo modestiæ temperamento, inter Palatii obsequiosi ministeria non Tanaquil, non fuit Livia. Nec est majestas, timeri nimis; immanitas est. Non superbire per inania solebat, & quibus careas fortasse meritis, absurdè gloriari. Non procul quæsitæ laboratæque magnitudines cœnarum, sed victu parabili faciliores mensæ. Quæ vel singula sufficiant ad circumdandum ei exquisitissimum decus. In facili, ut spero, erit ad intelligendum, AUDITORES, quam inusitatæ laudis gloriam meruerit divina Princeps.

Negotiorum æstu maximo coqvuntur, qui excelsa eminent dignitate Purpurati. Ne defetiscantur igitur, aut consumantur ante diem, neu illa

illa mentis hebetetur acies, interpolare laxamentis
feria, & decentium remissionum expetere spira-
menta jure merito possunt; cum & privati soleant.

Nostra innocentissimam deliciandi rationem
à literis, à civilium & historicarum paginarum le-
ctionibus quærebat. Eò profecit certè, ut doctri-
næ non vulgaris specimen de ætate mundi, de sacri
Imperii Ordinibus & loco eorundem, melicaque
ingenio excellenti carmina, ante annos aliquot, sed
Principali nomine suppresso, ne videretur sexui vi-
rili facere opprobrium Fœmina, (quis expectaf-
set?) Electoris filia (quis poposcisset?) ediderit, ex-
cusa formis. Studio ædificandi (ò quàm viriles cu-
ras!) tenebatur juxtà: Structuris jam novis exci-
tandis, jam instaurandis à ruina: jam vivariis sepi-
endis, ad ferarum habitacula, navabat operam.
Mater etiam familias quàm accuratè noscitabat o-
mnia? Vigil nimirum atque Argo oculatior existat,
opus est, qui tot in Aulis ad fallendum artes, Chi-
mæras, & cuniculos rimetur, ne aut pessum dent
consilia salubriora, aut lucro potiùs domestico ad-
vigilent, publicæ utilitatis verbosi professores.

*Pessimum id genus hominum, imò sacerrimum ac verè pestilens,
quod expilandis miserorum oculis, insidiosa nomina, ut placeat,
confingit, in despectum majestatis: hirudines ærarii & æruscatores.*

Non circumvenire Nostram larvæ istæ potuerunt.
Non artificiosi vultûs, non simulatæ frontis spe-
ctacula admirabatur; virtutem ipsam agendique
dexteritatem æstimabat unicè. Videtis, Audi-
tores, videtis in quot se commoda diffundat;
fons ille pietatis inexhaustus. Cujus rivus in aliis

E 2

sunt

sunt admirationi; quid non consummatum ac coeleste dabunt, si possideantur universim, eodemque misceantur cinno?

Aloën, emblemata Principis, exilem periclitatus vocem, haec tenens exhibui, sed florentem. Jam dum in ipso robore subamarescunt fructus, marcescentem & caducam (quia homo fuit) observate, quaeso. Longioris aevi raro, Principes religiosiores sunt: sive citius debentur caelo; sive vis illa ignea mortalitatem veluti depascit. Ut in aestate media Sol constitutus radios ejaculatur ardentissimos, quibus & exurit plantas, & vitalem succum perimit; sic, dum aetate florentissimam in offuscato micuit splendore Lumen hoc, praeter opinionem omnium (proh fati inclementiam!) in pallorē, in deliquium, in finem ruit. Quisquam né suspicari de interiori latente malo, in tam modulatisimo corpore, in tam accuratam colorum omnium mistura poterat? O spes perditas mortalium! Tempore, quo aer liquidissimus vim novam corpori inspirat, quo in Pentecostales hymnos ora omnium laxantur, acri falsoque rheumate tentatur Princeps; horrore, mox febrili infestatur, crebris & insolitis vomitionibus secutis. Corruptionis semina, humores noxii, ebullientes in salivam, injurii in sanguinem, in ipsa denique vitalia exitiales. Ipso Trinitatis SSae festo damnata ad ferale stratum: interea temporis ad templa, ad aras, ad suggestus indictae supplicationes pro salute aegrotantis. Cum Medicinarum artes & remedia non superare contumaciam doloris posse, animadvertisset, Religiosissimum sacrorum

Præ-

Præsidem, fidum inter tot olim itinera Achatem Domini, CASPAREM à LILIIS, quem à primariis concionibus & confessionibus privatis habuit, ut solatiis divinis piam roboraret animam, adesse jusfit. Apparebat sæpè venerandus Mysta, sermones varios & sanctos miscens. Verbis exprimi haud potest, quâ fidei magnitudine, quâ constantiâ & inmotâ in Redemptorem suum *παρρησιας* ultimam exceperit necessitatem. Sacramenti gratiam anhelans, ex more Christianorum ritè viaticatâ est, sic, ut paullò meliusculè habere videretur.

Postquàm liquidius rescitû, nullam restare amplius salutem in hominibus, in victo animo tormenta morbi superans non simplicis, cœlestiaque in ore, in pectore, in vultu ferens, Marito Serenissimo (quem irretortis blandisque oculis, subinde apprehensa dexterâ, respexerat, Augustæ amantissimæ, que Matri deinceps (ô quanto in ultimis solatio nec non auxilio!) cæterisque ordine Illustrissimis ac Nobilissimis amicis qui tùm aderant complorabantq;, valedixit; in JESU, quæ illi SUPREMA VOX erat, vitæ fideique acta feliciter ac beatissimè obsignans.

Quid nos? quid? an conclamabimus? aut voces irritas mittemus, aut fatigabimus singultibus præcordia? At *exiit terrestre nomen saltem* ERDMUTH. Jam verè divina Princeps; ad felicissimas promotâ sedes, de quibus tam præclara pollicentur ex oraculis cœlestibus Theologi. An, quòd nec grandi natu, nec ævi matura, sed plena floris, annorum sex & XX, mensium IV, dierum vix quinque, tam citò venerit ad metâ, quam anxie desideramus omnes;

F

quòd

quòd augustiore formâ beatarum mentium in ista
choris, triumphet felix, ævum agat nullis termi-
nandū spaciis SOPHIA, quiritabimur? An Chaldai-
cas sequemur rationes, & fatales climacteras gra-
dariosque annos, quòd vigesimum ac septimum,
tàm dirum adeò experta sit, incusabimus? Ne si-
mus solliciti numerorū exactores: in manu & arbi-
trio arcani rerum omnium statoris vita posita mor-
taliū est. An morborum elementa vestigabi-
mus, consilia post eventū allaturi? Veram suffectu-
ramq; causam præmaturi obitūs enuntiabo liberè:
Pietas, & vitæ cœlestis ardor erat. Tulisti hujus præmi-
um, SOPHIA PIA; fers nunc, & feres sine fine.
Relictis in mortalitate interim verendum est, ne
veniat super nos immensa nox, & ab omnibus fini-
stris, à malis passim impendentibus vorago vasta.
Quod omne ne contingat, Numen optimum gra-
tiosumque seriò precamur supplices ac veneramur,
ut Serenissimos Principes hâc tantâ clade afflictis-
simos, VIDUUM, PARENTES, FRATREM,
Dominos nostros Clementissimos, ceterosque in
universum necessarios, Cognatos, Affines, Regi-
os ac Principales solatio omnipotente erigat, in se-
ram etiam posteritatem salvos, incolumes, felices
diutissimè conservet. *Floreat auctibus letissimis & reviv-
rescat RUTA SEMPER-AUGUSTALIS! SACER ENSIS robo-
re avito duret! Splendeant SCEPTRA! rejuvenescant AQVILÆ!
Nunquam Domui SAXONICÆ, nunquam BRANDEN-
BURGICÆ Heroës desint, qui veram Dei gloriam, Imperii
securitatem, decus patriæ, salutem singulorum
tueantur ac propagent.*

D I X I.

Vc 2543 FK

UNIVERSITÄTS- UND
LANDESBIBLIOTHEK SACHSEN-ANHALT
MAGDEBURG

nc 10/17

ULB Halle 3
004 777 735

WDA

tum pannis, ad doloris monumentum, fumentibus ac
 artificio magnificum, ad funera parentalia instituen-
 da ferri. Quod vulnus tamen si
 duxisse cicatricem, non periret; dum
 summum prius, eius successio-
 res pleno iure, CHRISTIANUM
 V. hora eadem, ante Regem,
 reddidit: ac ut pater, quod
 in Avo hactenus, ovo FRIDE-
 RICO AUGUSTO, SAXONICI
 OCTAVIR, recens: paul-
 lō post tamen, se ictum, quo-
 tusquisque Virtutes, non vel in-
 vitus profitemur, t casibus? Ec-
 ce enim Filia, CORONAM
 OMNIUM, utissimum pie-
 tate, sagacitate, s flore Decus,
 ERDMUTI, sfini Principis
 ac Domini, ERNESTI,
 Marchionis, sfflorum, Mag-
 deburgenfium, n. Cassubior.
 ac Venedorum, Crossens. ac Jä-
 gerndorffens, Norimbergen-
 sis, Principis, dens. & Cam-
 minensis, inco-
 jugem, natura-
 le, ô insperatu-
 Matre Illustris-
 noster Clemen-
 ticulo, in principali sede Baruthina, illuni inferen-
 dam cryptæ ipsemet exeqvialis comes condit.

Non

